

Goudse Plastieken 2

Johan Karelse

Gouda 2017

© Johan Karelse, Gouda 2017

ISBN 978-90-5997-253-7

Alle rechten voorbehouden.
All rights reserved.

Vormgeving: Johan Karelse
Uitgave: Johan Karelse
Distributie: Primavera Pers, Leiden
Druk: Boekengilde, Enschede

Deze uitgave is tot stand gekomen dankzij de voorintekenaars en de adverteerders.

Inhoud

Voorwoord

Plateelbakkerij Zuid-Holland	5
Plateelbakkerij Flora	134
Plateelbakkerij G. van der Want Gzn Ivora (1630/1914/18-1974)	138
Goedewaagen's Koninklijke Hollandse Pijpen- en Aardewerkfabrieken	144
Firma Van der Want & Barras (Hollandia), Kunstaardwerkfabriek Regina (1898-1979)	175
P.J. Antheunis Gouda	190
Plateelbakkerij Schoonhoven	193
Kunstatelier De Drietand (1956- heden)	214
Jan Nuvelstein	216
De Jong Gouda	221
Leendert (Loes) de Vries beeldhouwer	222
Godefridus Boonekamp	224
Sint Lucas Aardewerkfabriek	225
Aardewerkfabriek Montagne	229
HS Gouda	234
Chris Lanooy	235
Adrie Moerings (1939-2010)	236
Plateelbakkerij Unicum (1936-1998)	238
C. Verwoerd Keramiek Atelier	244
Plateelbakkerij en Pijpenfabrieken 'Zenith', vh Firma P.J. van der Want Azn (1749-1984)	245
Diversen	265
Advertenties	280

Voorwoord

Na het verschijnen van *Goudse Plastieken* in 2011, kwam er weer allerlei tot dan toe onbekend materiaal tevoorschijn, zowel plastieken als documenten – voorraadlijsten, calculatielijsten, balansen en correspondentie van ontwerpers aan fabrikanten. Ik ben dan ook al spoedig aan een tweede deel gaan werken.

Barbara Walraven en Dennis van der Hoek, de ‘archieff-snuffelaars’, droegen weer hun steentje bij. Ik kreeg van verschillende verzamelaars foto’s aangeleverd en vond voorwerpen op verzamelbeurzen. Nico van Eijk zorgde voor contacten en informatie. Ik wil allen die aan dit boek hebben bijgedragen hartelijk danken voor hun tijd en inzet.

De nieuwe gegevens bevestigen de indruk dat de plastiekenindustrie omvangrijk geweest moet zijn en dat er ook veel naar het buitenland werd geëxporteerd. Op eBay, bijvoorbeeld, worden regelmatig Goudse plastieken aangeboden vanuit Engeland en Noord- en Zuid-Amerika. Vrijwel alle Goudse keramische bedrijven maakten plastieken – in alle maten en kleuren. Religieuze voorwerpen vormden een belangrijk onderdeel van het aanbod, maar men moet ook denken aan prijzen voor wandeltochten en wedstrijden van duivenverenigingen, zoals De Jong Gouda die maakte. Uit verhalen van oud-werknemers blijkt dat het niet ongewoon was om ’s avonds in eigen tijd nog voorwerpen, waaronder plastieken, te vervaardigen.

Waarschijnlijk is het onmogelijk om ooit een overzicht van het totale bestand van plastieken te krijgen. Ik hoop echter dat *Goudse Plastieken Deel 2* ons weer een stap verder brengt.

Johan Karelse
September 2017

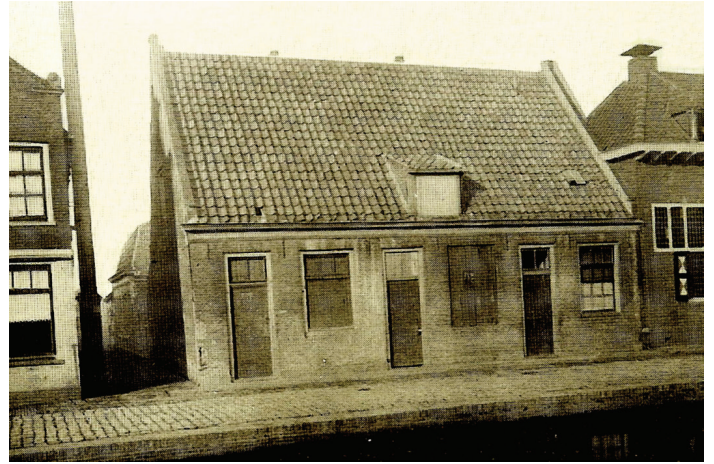
Verzamelaars

Amsterdam Museum	AM	Kok, Richard	RK
Artentique	AR	Kollektor	KK
Asselt, Jan van	AT	Kremers, Mark	MK
Bekkum, Dirk	BE	Kruis, Mark	KR
Bemmel, Hans van	HB	Lever, Margot	ML
Boterweg Auctions	BT	Most, Eric van de	MO
Brand, Marco	BR	Mulder, W.	MU
Cherob	CO	Muller, Frits	FM
Corbeek, Eric	CE	Nienhuis, Dhr.	NH
Dijk, Hannie van	DIJ	Nooyens, familie	NY
Doleweert, N. van	ND	Ouden, E. den	EO
Ebay	EB	Ouwerkerk	OK
Eijk, Nico van	NE	Particuliere Collectie	PC
Gallerie de nieuwe Kunst	GN	Particuliere verzameling	PV
Piet, Heijstek	PS	Peddemors, Jan	PO
Handel in toegepaste kunst.	TK	Petram, Dhr.	PM
Quichou, Nasera	NQ	Ronde, John	JR
Schinkel, Hermine	SC	Rooy de Frank	FR
Hoek, Dennis van de	HD	Sijthoff, Aline	AF
Hoekstra, Bert	HA	Snel, Mevr.	MS
Holthuysen, Harry	HH	Spa, Henk	SK
Honsbeek, familie	PH	Starre, Jeffrey van der	SR
Johan, Theodor	JT	Stout, Frans	FS
Karelse, J.J.H.G.	JK	Verlint, A.	AV
Karelse, A. van Helden	KH	Verzamelbeurs	VB
Kers Bart	KS	Vlasveld, Ron	VL
Keuning, P.	KE	Vroukje de Lang	VR
Klerk, Peter de	PR		

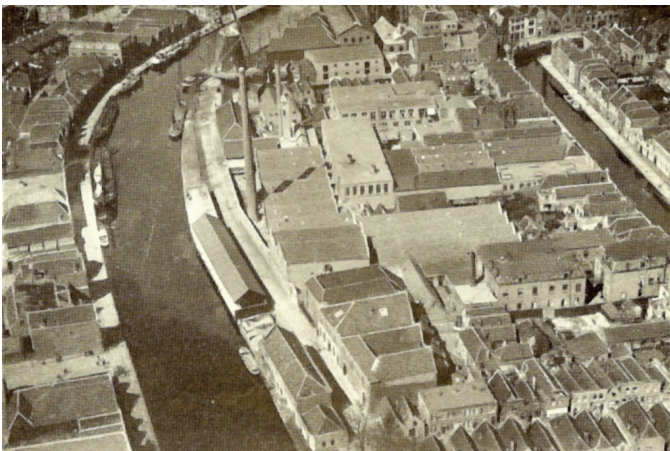
Plateelbakkerij Zuid-Holland

Raam 1898.

Dit pand aan de Raam is in gebruik geweest als laboratorium.

Luchtfoto van de "Plazuid" tussen (links) de Turfsingel en (rechts) de Raam.

Zijgevel aan de Raam.

Plateelbakkerij Zuid Holland 1898-1964

In 1898 opgericht door Egbert Estié en Adriaan Jonker Krz. (eigenaar pottenbakkerij 'Het Hert'). Uit deze beginjaren zijn sculpturale vazen, maar ook vrijstaande plasticen in art-nouveaustijl bekend. Deze zijn echter vrijwel zeker niet in Gouda vervaardigd, maar mogelijk daar wel als halfproduct afgewerkt. Ze staan bekend onder de naam 'Adanine Gouda'. Na het vertrek van Jonker wordt het bedrijf in 1903 een NV, maar in 1905 stapt ook Estié als directeur op en wordt de 'Zuid-Holland' onderdeel van het Hoyng-concern. Af en toe worden in deze jaren plasticjes uitgebracht, soms witglanzend, maar soms ook (gedeeltelijk) gedecoreerd. In de jaren '20 en '30 stellen de plasticjes meestal mensen voor, maar ook dieren zijn een geliefd motief, vooral die ontworpen door Chris van der Hoef. Ook dekselpotten door Jan Schonk en Leen Muller zijn erg populair. Het is 'echte' kunst voor maar een paar gulden. Over het algemeen zijn deze sculpturen in matwit en matzwart

uitgevoerd. In 1930 krijgt de Zuid-Holland het predicaat 'Koninklijk'. In de daaropvolgende periode 1930-35 gaat men over op de productie van crisiegoed. De gespotten kunstglazuren worden soms ook voor de plasticen gebruikt. Daarnaast komen er nieuwe decors, zoals Delfts blauw, en worden er transfers gebruikt. Kenmerkend voor deze periode is de serie sportieve en dansende vrouwen van Eta Lempke, maar ook religieuze beelden, vooral Madonna's die vaak in opdracht werden vervaardigd. De plasticen van de Zuid-Holland zijn vaak in vele, sterk uiteenlopende uitvoeringen gemaakt en de basismodellen zijn soms heel lang in productie geweest. Ontwerpers van plasticen waren o.a.: Chris van der Hoef, Jan Schonk, Harm Jansen van Galen, Eta Lempke, Leen Muller en Amp Smit, evenals Tjipke Visser, Ed Antheunis, Chris Antheunis, Hans Mengelberg, Bernard Richter en Pieter Swildens.

Apen 08 VB. Jan Schonk. Deze aap is veel verkocht in een set van twee als boekensteunen met een rechte achterkant en een gleuf in de voet voor de metalen hoeksteun voor de boeken, zie diversen 12. 20 cm.

Apen 05C IN. Jan Schonk. Set boekensteunen. 20 cm.

Auto's 01 JK. 7 cm. Reclameasbak van de DAF-fabriek. Deze asbak is in verschillende uitvoeringen gemaakt, o.a. met en zonder DAF-logo en met en zonder beschildering. Uitgegeven ter gelegenheid van de 100.000ste DAF-vrachtwagen in 1972.

Auto's 01B RV.

Beren 02C JK. Toegeschreven aan Jan Schonk. 14,5 cm.

Beren 02D JK. Met het later verboden radiumglazuur.

Beren 02C.

Beren 02D.

Beren 02B

Beren 02B JK. Craqueléglaazuur.

Bokjes 11B.

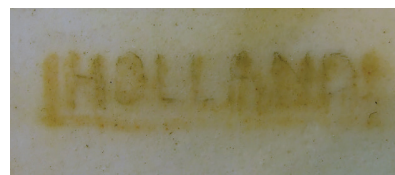
Bokjes 11B JD. *Springbok*, Chris van der Hoef. Ca. 1928. 16,5 cm.
Dit is een 'gebronsd' exemplaar (dus geen bronsglazuur) met een met cement gevulde voet, wat veel gedaan werd tegen het omvallen van beeldjes en voor tegenwicht in boekensteunen.
Dit 'bronzen' is niet in de fabriek gedaan. In de jaren 1930 en de jaren 1950-1960 werden veel objecten gebronsd.

Bokjes 36 KH. 14,5 cm.

Bokjes 08E JK. Rulloglazuur met gouddecoratie.

Bokjes X1.

Bokjes X1.

Bokjes X2.

Bokjes X1 JK. Deze twee bokjes (X1 en X2) hebben een scherf en glazuur die niet van de Plateelfabriek Zuid-Holland zijn, maar ook het typische Plazuid HOLLAND-stempel op Bokjes X1. Dit bokje heeft een ontluuchtingsgaatje in de buik, in tegenstelling tot Bokjes X2, dat een gat in de voet heeft. Ze lijken veel op Bokjes 16, *Goudse Plastieken*, pag. 47. Imitatie of een probersel van de PZH uit de jaren 1950-1960?

Bokjes X2 JK. 16 cm.

Bokjes 16. *Goudse Plastieken*, pag. 47.

Bokjes 01F FR. Unique metallique-glaazuur. In dit glazuur zijn veel schakeringen.

Bokjes 01F. Schilders: H.J. Verburg en R. Alkema.

Bokjes 01L JK. Rulloglaazuur met spuitglazuur. Dit bokje is het bekendste plastiek van de Plazuid en ook het plastiek met de meeste uitvoeringen. Tot op heden zijn er 34 uitvoeringen bekend.

Bokjes 15 FR. 7 cm.

Bokjes 01M JK. Spuitglazuur.

Het bokje 01 werd ook als souvenir verkocht. Het is niet duidelijk of de winkelier of de PZH het stickertje erop plakte.

Bokjes 17 DM. September 1942. 17,5 cm.

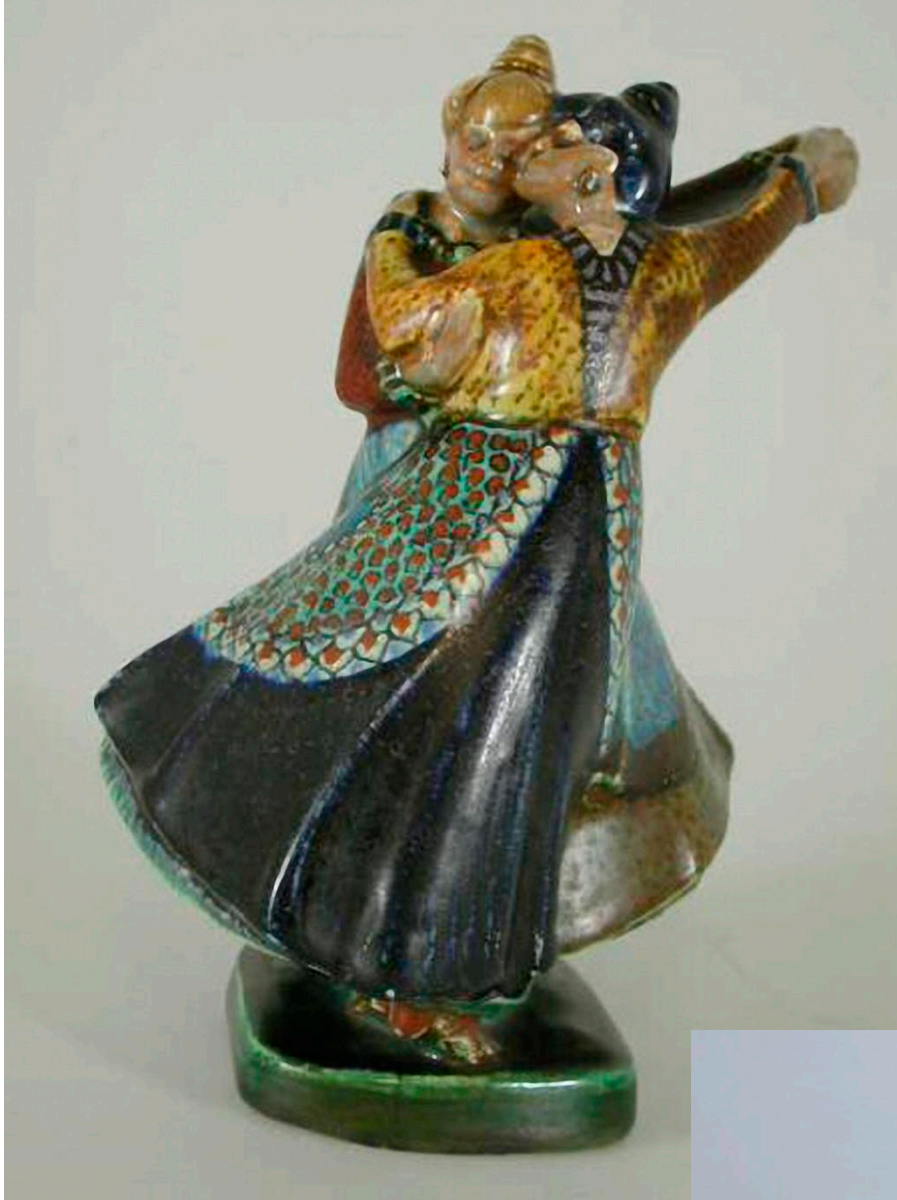
Bokjes 17.

Bokjes 01L JK. Pieter Swildens. Roodbakkende klei.

Bokjes 17B JK.

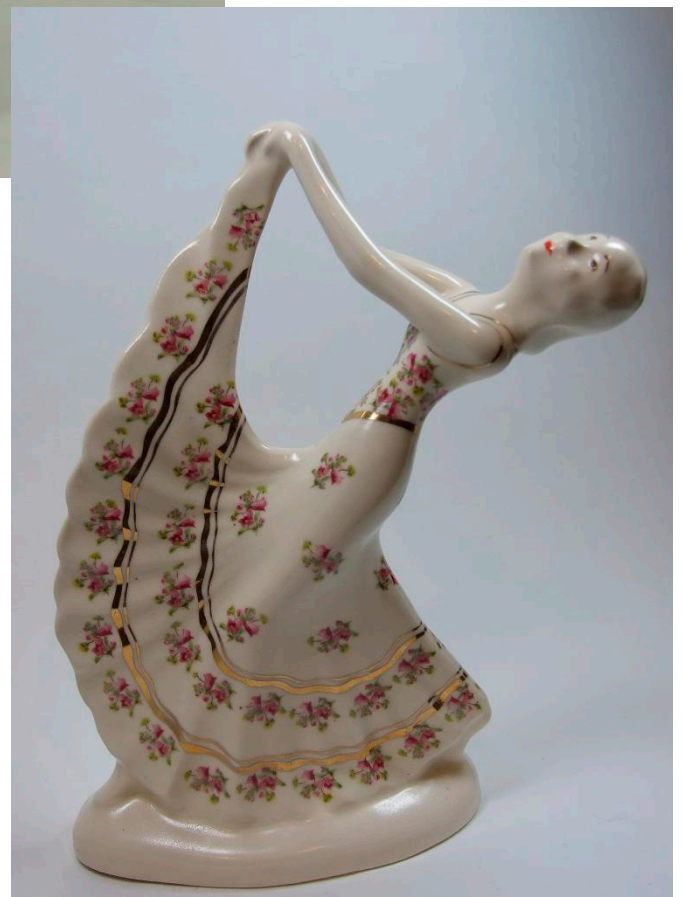
Dans 36 AM. Chris van der Hoef. Amsterdam Museum. 20 cm.

Chris van der Hoef was een veelzijdig en talentvol kunstenaar. Hij was actief als medailleur, beeldhouwer en keramist. Op al deze terreinen heeft hij een vernieuwende rol gespeeld. Dit sierlijke beeldje van twee dansende jonge vrouwen heeft hij omstreeks 1905 gemaakt. Van der Hoef heeft de essentie van het dansen - beweging - in de houding van het paar goed weten te treffen. Met hun gestrekte armen en uitwaaijende rokken is de compositie van het groepje prachtig in balans. Opvallend zijn ook de krachtige kleuren en sprekende dessins in de kleding van de vrouwen, het Rodian decor. Omstreeks 1900 waren volkstypes een populair genre binnen de beeldhouwkunst. Kunstenaars trokken er veelvuldig op uit, op zoek naar boeren en vissers aan het werk. Of ze bleven in de stad en beeldden thema's af uit het dagelijks leven. Daarbij lieten ze zich inspireren door arbeiders en werkvrouwen, zoals deze twee Amsterdamse meiden.

Tekst en foto Dans 36: Amsterdam Museum.

Exportetiket met P-nummer van Dans 11.

Dans 23B JK. *Joyeus*. Toegeschreven aan Eta Lempke. Gescreende bloemen met handgeschilderde goudaccenten.

Dans 14K JK. Unique metallique-glazuur. 25 cm.

Dans 14K. Schilder: Jan van Schaick.

Dans 13E JK. Unique metallique-glazuur. Met 14 als de code voor Unique metallique-glazuur.

Dans 13F JK. Eta Lempke. Unique metallique-glazuur. 25 cm.

Dans 13F.

Dans 13E.

Dans 37 VR. Eta Lempke. *Harlekijn*. 20 cm.

Het rechter- en linkerhandje zijn mislukt, maar toch geglaazuurd en verkocht!

Dans 02B.

Dans 20. *Omhoog*.

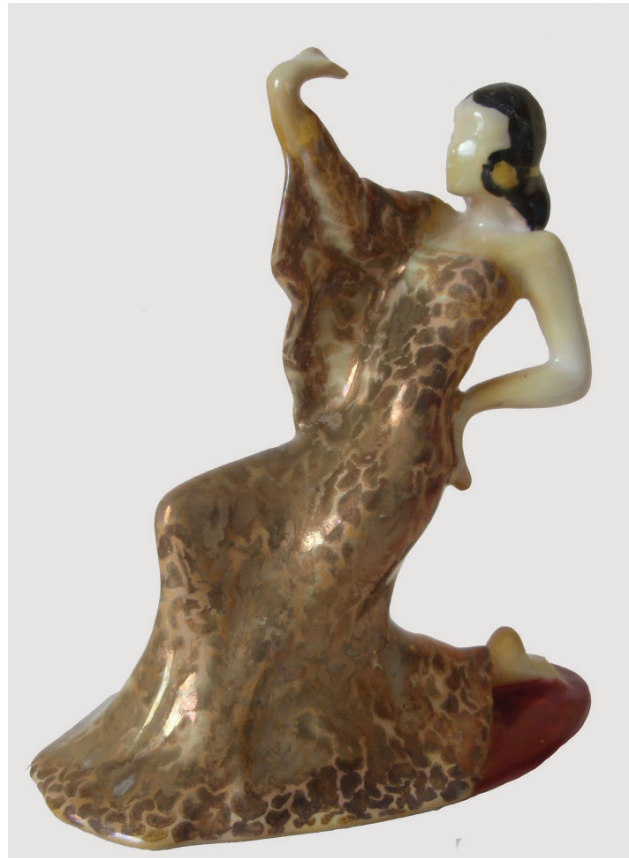
Dans 20, *Goudse Plastieken*, pag. 59, heeft als plasticnummer P146. Onder: het Eta Lempke-blindstempel van een ander Dans 20, met jaarteken augustus 1942. Niet alle plasticen werden hetzelfde gemerkt.

Dans 02B VB. Eta Lempke. *Solo*. Roodbakkende klei, ongeglaazuurd. P145. 23,5 cm.

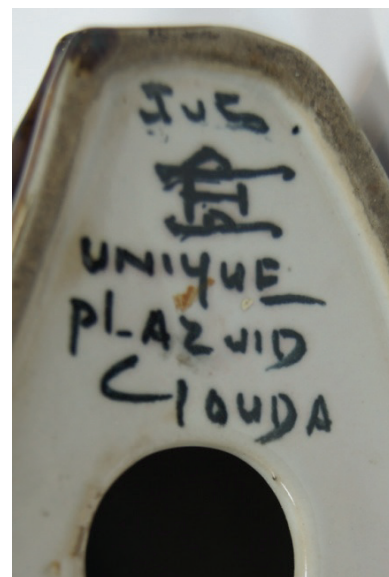
Dans 14L BM. *Javaanse danseres*. Unique metallique-glazuur. Schilder: Jan Van Schaik. 23,5 cm.

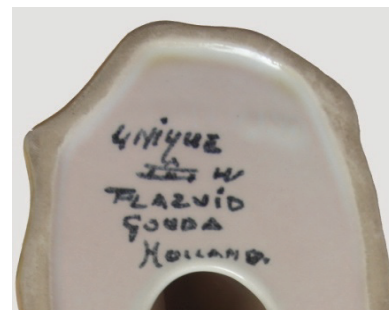
Dans 12C MD. *Indische danseres*. Eta Lempke. P747. Unique metallique-glazuur. 13 cm.

Dans 12C JK. *Javaanse Serimpi-danseres*. Transferdecoratie met goudaccenten. 22,5 cm.

Dans 14L. Schilder: Jan van Schaik.

Dans 12C. Schilder: Wouter Vonk.

Dans 07C JK. *Folies Bergère*. Eta Lempke. Er zitten zwarte puntjes in het glazuur, maar toch verkocht! Dit is de grote (20 cm) uitvoering van Dans 07B (13,5 cm), *Goudse Plastieken*, pag. 69. Ca. 1935.

Dans 22C JK. *Grote pas*. Eta Lempke. Unique metallique-glazuur. Schilder: Jan van Schaik met zijn typische 'Gouda' G. P117. 20 cm.

Dans 25C VB. *Engelse wals*. P758. 17 cm.

Dans 22C.

Dans 52.

Dans 52 JK. *Vlinder*. Eta Lempke. 19,5 cm.

Dans 38 KH. *Vreugde*. Eta Lempke. P742. 19 cm.

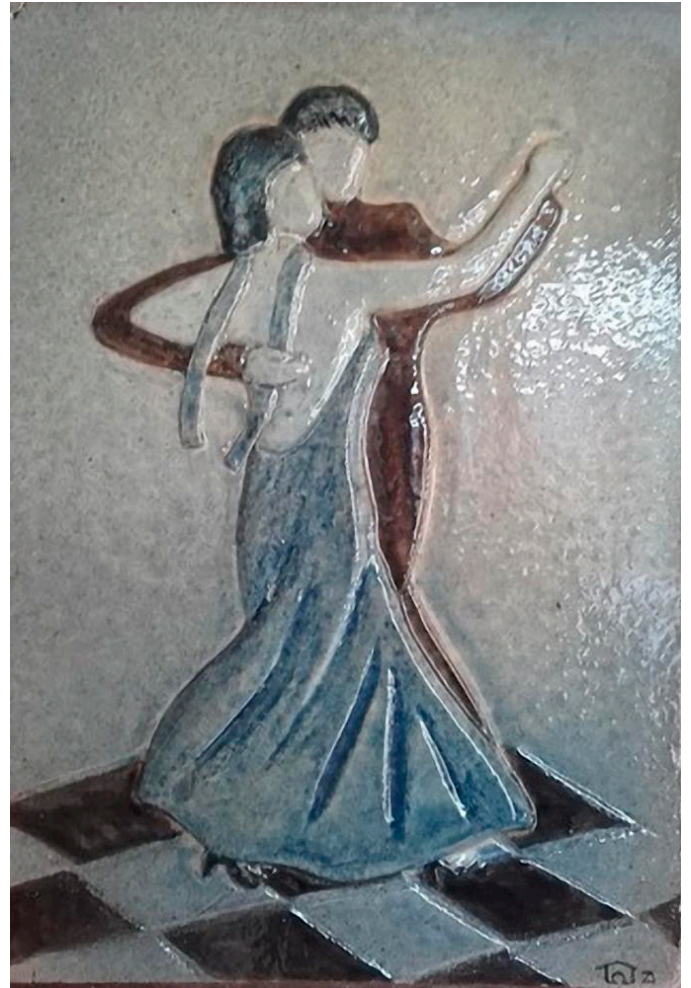
Dans 38.

Dans 38.

Dans 41 KH. *Aanvang*. Eta Lempke. 18 cm.

Dans 43 JK. Reliëftegel. 42 x 29 cm.

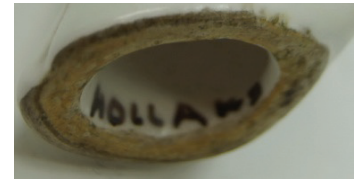

HAMERS & CO (HOLLAND) OISTERWIJK

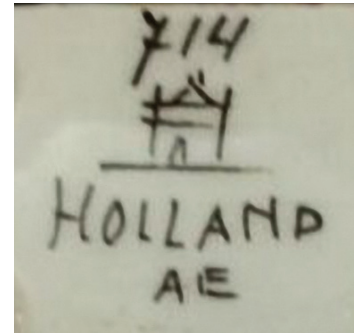

Paarden 20 JK. Sigarendoos voor Huifkar Sigaren. H 8,5 x L 25 x B 14,5 cm.

Koeien 06.

Poppenhuis 01.

Koeien 06 KH. Leen Muller. P718. 13,5 cm.

Poezen 06B KH. Eta Lempke. P790. 7,5 cm.

Poppenhuis 01 NE. 6,5 cm.

Poezen 02D VB. Eta Lempke. P957. 11 cm.

Trommels 01 HH. P3249. Decor 'Papaver'. 3 cm.

